

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky JUDr. Aleny Priecelovej a členov senátu JUDr. Zuzany Ďurišovej a JUDr. Štefana Šatku, v právnej veci navrhovateľa: **N., I., X.** Bratislava, proti odporcovi: v 1. rade: **J.** advokát, **R., X.**, správca konkurznej podstaty úpadcu **H., a. s., M.**, Bratislava, zast. Ing. **J.**, advokát **M.**, Bratislava, odporcovi v 2. rade: **T., s. r. o., E., N.**, **o určenie pravosti pohľadávky vo výške 1 460 532,43 Eur (44 000 000 Sk)**, na odvolanie odporcu v 1. rade proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave č. k. 10 Cbi 41/04-483 zo dňa 13. júna 2007, takto

r o z h o d o l :

Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Bratislave zo dňa 13. júna 2007 č. k. 10 Cbi 41/04– 483 **p o t v r d z u j e.**

Navrhovateľovi trovy odvolacieho konania nepriznáva.

O d ô v o d n e n i e :

Napadnutým rozsudkom súd prvého stupňa určil, že pohľadávka navrhovateľa vo výške 44 000 000 Sk v konkurznom konaní vedenom na Krajskom súde v Bratislave č. k. 3K 260/01 vo veci úpadcu **H., a. s., M.**, Bratislava, je po práve a patrí do 1. triedy. Odporcovia v 1. a 2. rade sú povinní zaplatiť navrhovateľovi spoločne a nerozdielne 3 000 Sk súdneho poplatku do 3 dní od právoplatnosti rozsudku.

V dôvodoch svojho rozsudku uviedol, že Krajský súd v Bratislave svojím Uznesením č. k. 3K 260/0 zo dňa 30. 07. 2002 vyhlásil konkurz na majetok H., a. s., Bratislava. Týmto dňom sa dlžník stal úpadcom.

Navrhovateľ si konkurznou prihláškou doručenou súdu dňa 23. 09. 2002 prihlásil voči úpadcovi pohľadávku vo výške 99 mil. Sk. Na prieskumnom pojednávaní dňa 21. 04. 2004 navrhovateľ znížil pohľadávku na čiastku 44 mil. Sk .

V konaní nebolo sporné, že navrhovateľ uzatvoril dňa 15. 07. 1997 s odporcom v 1. rade ako s členom „Združenia H-V-Z “ zmluvu o dielo č. 14-198/97(ďalej ZoD).

Podľa čl. XII. bod 6 sa zmluvné strany dohodli, že účastníci Združenia H-V-Z, podľa tejto zmluvy zhotoviteľ, sú zaviazaní spoločne a nerozdielne voči navrhovateľovi zo splnenia záväzkov vyplývajúcich zo ZoD. Preto uplatnenie nároku len voči jednému z nich je v súlade so ZoD a so zákonom, a to i napriek tomu, že navrhovateľ si uplatnil svoj nárok aj voči ZIPP.

Podľa čl. IX. bod 1 ZoD sa zmluvné strany dohodli, že v prípade omeškania s odovzdaním diela ako celku podľa čl. IV. tejto zmluvy zaplatí zhotoviteľ objednávateľovi zmluvnú pokutu vo výške 200 000 Sk za každý deň omeškania s odovzdaním diela. Dodatkom č. 2 ZoD bol dohodnutý termín ukončenia diela na 31. 07. 2000, iný termín dohodnutý nebol.

Ústna dohoda o ukončení diela do 04. 10. 2000 je v rozpore z čl. XII. bod 1 ZoD, preto je neplatná.

Na základe Prílohy č. 3 ZoD čl. V., dielo sa považuje za splnené jeho odovzdaním zhotoviteľom a prevzatím objednávateľom. Podľa Protokolu o odovzdaní a prevzatí stavby je nesporné, že dielo bolo odovzdané a prevzaté dňa 11. 02. 2002.

Súd vychádzal z príslušných ustanovení Obchodného zákonníka, ako i zo ZoD. Právna úprava povinnosti platiť zmluvnú pokutu je v Obchodnom zákonníku upravená na princípe objektívnej zodpovednosti, t. j. bez možnosti dovolať sa tzv. okolností vylučujúcich zodpovednosť (§ 374 Obch. zák.). Obchodný zákonník vylúčil uplatnenie § 545 ods. 3 OZ a nahradil jeho úpravu v obchodných vzťahoch ustanovením § 300 OBZ.

V zmysle tohto ustanovenia v obchodných vzťahoch platí, že zavinenie dlžníka pri porušení zmluvnej povinnosti zabezpečenej zmluvnou pokutou je irelevantné, teda neberie

sa naň zreteľ. Dlžník sa nemôže zbaviť svojej povinnosti platiť zmluvnú pokutu preukazovaním, že zmluvnú povinnosť nemohol splniť pre okolnosti vylučujúce zodpovednosť. Nakoľko však ustanovenie § 300 OBZ má dispozitívnu povahu, účastníci si ho môžu nahradiť odchylnou právnou úpravou v zmluve, napr. dohodnúť si zmluvnú pokutu na princípe zavinenia.

Účastníci konania si v čl. X. bod 4 ZoD dohodli, že okolnosti vylučujúce zodpovednosť zhotoviteľa za omeškanie splnením sa považujú prípady objednávateľom požadovaných zmien kvalitatívnych alebo kvantitatívnych požiadaviek. Za okolnosti vylučujúce zodpovednosť sa však nepovažujú prípady, keď sa na uvedených zmenách zmluvné strany dohodli bez zmeny termínov plnenia.

Odporca v 1. rade – zhotoviteľ, prípady, ktoré by ho zbavovali zodpovednosti za omeškanie s plnením, nepreukázal. Nepreukázal ani jeden prípad, kedy by kvalitatívne alebo kvantitatívne zmeny požadoval navrhovateľ. Takisto nepreukázal, že boli dohodnuté i zmeny termínov plnenia. Tieto zmeny mali byť vyznačené na prvej strane, ktorá obsahuje i podpisy štatutárnych zástupcov. Nakoľko na rokovaní o jednotlivých prílohách sa zúčastňovali technickí pracovníci (čo potvrdil navrhovateľ i odporca v 1. rade), súd nepripustil navrhovaný dôkaz právneho zástupcu odporcu v 1. rade na predloženie jednotlivých príloh navrhovateľom. Zmeny termínu plnenia z dôvodu požadovaných zmien mohli platne dohodnúť iba štatutárni zástupcovia, a aj to podľa bodu 4.3 prílohy č. 9. Zmeny, ktoré mali mať vplyv na termín ukončenia prác bolo možné vykonať iba na základe dodatku k ZoD. Takéto dodatky podpísané neboli.

Dodatok č. 5 a 8. k ZoD, ktorým odporca v 1. rade preukazuje objednanie prác navyše, bez ich zohľadnenia v termíne odovzdania diela, nie sú okolnosti vylučujúce zodpovednosť zhotoviteľa za omeškanie s plnením.

Iné okolnosti vylučujúce zodpovednosť zhotoviteľa za omeškanie splnením, ako sú uvedené v čl. X. bod 4 ZoD, dohodnuté neboli. Odporca v 1. rade, preto v ostatných prípadoch omeškania s plnením zodpovedá za omeškanie bez ohľadu na zavinenie. Preto súd neskúmal ďalšie liberačné dôvody uvedené vo vyjadrení odporcu v 1. rade zo dňa 31. 05. 2005 a odporca v 1. rade ich ani nepreukázal.

Obaja svedkovia potvrdili, že zo strany zhotoviteľa nebola vznesená písomná požiadavka na zmenu termínu plnenia.

Pokiaľ ide o zníženie zmluvnej pokuty na čiastku 44 mil. Sk, navrhovateľ preukázal, že zmluvná pokuta vo výške 44 mil. Sk je za obdobie od 16. 03. 2001 do 22. 07. 2001, od 12. 11. 2001 do 31. 12. 2001 a od 01. 01. 2002 do 10. 02. 2002, spolu za 220 dní omeškania, 200 000 Sk za každý deň omeškania a bola vyúčtovaná oprávnene. Samotné zníženie zmluvnej pokuty na 44 mil. Sk je prejavom dobrej vôle navrhovateľa a nemá nič spoločné s možnosťou zníženia zmluvnej pokuty zo strany súdu podľa § 301 OBZ. Navrhovateľ na základe rozhodnutia Bankovej rady zo dňa 15. 08. 2000 zmluvnú pokutu vo výške 99 mil. Sk znížil na 44. mil. Sk a vyúčtoval faktúrou č. 300298.

V spornom prípade odporca v 1. rade nepreukázal ani jeden dôvod, ktorý by vylučoval jeho zodpovednosť za oneskorené odovzdanie diela, preto súd žalobe vyhovel v plnom rozsahu. Odporca v 2. rade sa k žalobe nevyjadril.

O trovách konania bolo rozhodnuté podľa § 142 ods. 1 O. s. p. podľa úspechu účastníkov v konaní.

Proti rozsudku podal odporca v 1. rade odvolanie. Uviedol, že súd nevykonal navrhnuté dôkazy, na základe vykonaných dôkazov dospel k nesprávnym skutkovým zisteniam a vec nesprávne právne posúdil.

Súd nepripustil odporcom navrhované dôkazy, a to prílohy k protokolom o zmenových konaniach, v ktorých sú uvedené zmeny termínov na realizáciu zmenových konaní, a bez akéhokoľvek dôvodu konštatoval, že zmenové konania, ktoré sú v Zmluve o dielo uvedené ako liberačné dôvody modifikujúce ustanovenie § 300 Obchodného zákonníka, neboli ani v jednom prípade vyvolané zo strany navrhovateľa. Dôkazom o opaku tohto konštatovania sú zmenové konania č. 221, 222, 223, 225 a 225, ktoré sa realizovali na žiadosť navrhovateľa.

Navrhovateľ nijako nevysvetlil prerušenie plynutia lehoty omeškania v počte 102 dní, od 23. 07. 2001 do 11. 11. 2001. Navyiac čas, ktorý plynul medzi dátumami, za ktoré navrhovateľ vyčíslil zmluvnú pokutu, nie je 220 dní, ale iba 189 dní. Tento rozdiel v peniazoch predstavuje 6 200 000 Sk.

Dodatok č. 8 uzatvorený medzi navrhovateľom a odporcom dňa 19. 03. 2001, teda v čase, ktorý navrhovateľ započítava do omeškania odovzdania diela, stanovuje v čl. III dobu zhotovenia ďalšej časti diela 65-timi kalendárnymi dňami. Táto lehota nikde nie je

zohľadnená. Súd v rozsudku sa ani nezaoberal skutočnosťou, že dielo bolo dokončené ako konštatuje zápis o odovzdaní a prevzatí diela dňa 27. 12. 2001 a za čas omeškania z jeho odovzdaním bez akéhokoľvek vysvetlenia stanovil ku dňu podpisu protokolu o odovzdaní a prevzatí diela, t. j. k 10. 02. 2002. Pričom čas medzi dokončením diela a podpisom protokolu plynul nie z dôvodov na strane odporcu, ale preto, že štatutári navrhovateľa nemali čas na podpísanie protokolu.

Výpočet zmluvnej pokuty je neurčitý, nepravdivý a je v rozpore z podmienkami dohodnutými v zmluve a ustanoveniami § 544 a nasl. Občianskeho zákonníka. Za nesprávne právne posúdenie veci považuje odporca skutočnosť, že súd oprel svoje rozhodnutie o ust. § 300 Obch. zák., a tým úplne vylúčil skutočnosť, že na režim zmluvnej pokuty sa vzťahujú ust. § 544 OZ, okrem ustanovení vylučujúcich zodpovednosť.

Dohoda o výške alebo spôsobe výpočtu zmluvnej pokuty, ako jej podstatná náležitosť musí byť v zmluve uvedená tak, aby z nej bolo možné výšku pokuty jednoznačne určiť. Dohoda o zmluvnej pokute musí spĺňať všetky náležitosti stanovené všeobecne pre platnosť právnych úkonov podľa § 37 Občianskeho zákonníka, vrátane požiadavky určitosti právneho úkonu.

Výpočet zmluvnej pokuty uplatňovanej navrhovateľom bol dohodnutý ako súčin sumy (200 000 Sk) a počtu dní omeškania s odovzdaním diela. Pri výpočte zmluvnej pokuty v okamžiku porušenia zmluvnej povinnosti musia byť určité obidva súčinitele. Zmluvná strana, ktorá si nárokuje zmluvnú pokutu nemôže určovať jej výšku, bez určitosti jedného so súčiniteľov. Ak by sme pripustili opak, výpočet zmluvnej pokuty by bol úplne vágny, závislý iba od vôle nárokujúcej si zmluvnej strany a bol by v rozpore s kogentnými ustanoveniami § 544 Občianskeho zákonníka.

Z faktúry č. 300298 zo dňa 25. 04. 2003, sprievodného listu k tejto faktúre zo dňa 25. 04. 2003 zn. OHS-995/1/2003, ako aj z incidenčnej žaloby je bez akýchkoľvek pochybností jasné, že počet 220 dní omeškania s odovzdaním diela N., Ú. Bratislava, Hlavná stavba, zhotoviteľom Združením H-V-Z je číslo vymyslené, neurčité, ktoré sa neviaže k žiadnemu konkrétnemu dátumu, a preto nemôže byť použité ako súčiniteľ pri výpočte zmluvnej pokuty. Keďže jeden z dvoch súčiniteľov pre výpočet zmluvnej pokuty je neurčitý, nemôže byť určitá ani uplatnená výška zmluvnej pokuty ako celok.

Nárok uplatnený navrhovateľom v konkurznom konaní je neurčitý. Prihláška navrhovateľa podaná dňa 19. 04. 2004 je neplatným právnym úkonom podľa § 37 Občianskeho zákonníka a § 20 ods. 1 Zákona č. 328/91 o konkurze a vyrovnaní. Keďže konvalidácia tohto úkonu je nemožná, odporca v 1. rade navrhuje, aby súd incidenčnú žalobu zamietol.

Navrhovateľ podal písomné vyjadrenie k podanému odvolaniu. Uviedol, že súd prvého stupňa správne nepripustil vykonanie dokazovania predložením príloh k protokolom o zmenových konaniach, ktoré navrhol odporca I, pretože ide o pracovnú dokumentáciu technického charakteru, na príprave ktorej sa podieľali technický pracovníci (investor, dodávateľ, projektant, inžinierska organizácia). Na základe pracovných rokovaní týchto pracovníkov bola príslušná zmena vždy prerokovaná na úrovni kompetentných zástupcov všetkých strán a následne bol ku každej prijatej zmene vyhotovený schvaľovací protokol zmeny, ktorý bol podpísaný na to oprávnenými zástupcami všetkých strán.

Ani v jednom prípade nebol v schvaľovacom protokole dohodnutý posun termínu odovzdania stavby z titulu schválenej zmeny. Odporca I. rade nikdy ani nevzniesol požiadavku na zmenu termínu odovzdania stavby z dôvodu schválených zmien. Zmena termínu odovzdania diela nebola zmluvnými stranami dohodnutá. Takáto zmena podľa bodu 4.3 prílohy č. 9 zmluvy o dielo by musela byť urobená formou dodatku k zmluve. Neexistujú teda liberačné dôvody, ako tvrdí odporca v 1. rade, ktoré by mali za následok, že zhotoviteľ diela nebol v omeškaní. Zhotoviteľ diela neodovzdal dielo včas, t. j. 30. 07. 2000, ako mal povinnosť podľa uzatvorenej zmluvy o dielo v znení dodatku, ale až 11. 02. 2002, ako vyplýva z protokolu o odovzdaní a prevzatí stavby. Nedošlo k žiadnemu prerušovanému plynutiu času pri omeškaní s odovzdaním diela ako tvrdí odporca 1. vo svojom odvolaní. Navrhovateľovi vznikol nárok požadovať od zhotoviteľa zmluvnú pokutu za celú dobu omeškania zhotoviteľa. Na druhej strane, nič však nebráni navrhovateľovi ako veriteľovi požadovať od zhotoviteľa ako dlžníka zmluvnú pokutu v menšej výške, než, na akú mu vznikol nárok.

Rozsudok súdu prvého stupňa je vecne a právne správny, a preto navrhuje, aby odvolací súd odvolanie odporcu v 1.rade zamietol a napadnutý rozsudok potvrdil.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods. 2 O. s. p.) prejednal odvolanie odporcu v 1. rade podľa § 212 ods. 1 O. s. p., bez nariadenia pojednávania podľa § 214 ods. 2 O. s. p., a dospel k záveru, že odvolanie nie je dôvodné.

Odvolací súd sa v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozsudku s poukazom na ustanovenie § 219 ods. 2 O. s. p.

Na doplnenie uvádza, že medzi sporovými stranami bola uzavretá zmluva o dielo, podľa § 536 a nasl. OBZ. Zmluva o dielo sa zaraďuje medzi takzvané relatívne obchody a je podriadená režimu obchodného zákonníka.

S poukazom na § 261 OBZ, jedná sa v predmetnej veci o obchodno-záväzkový vzťah, na ktorý je potrebné aplikovať ustanovenia Obchodného zákonníka.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti, zmluvná pokuta dohodnutá v rámci obchodno-právneho vzťahu (čl. 9 zmluvy o dielo) sa riadi príslušným ustanovením obchodného zákonníka, keďže obchodno-právna úprava ako právna úprava osobitná, má pred úpravou Občianskeho zákonníka prednosť. Preto námietka odporcu v 1. rade, že na daný právny vzťah je potrebné aplikovať ust. § 544 OZ nemá právne opodstatnenie.

Podmienkou platného uzavretia dohody o zmluvnej pokute je písomná forma, určenie povinnosti, na zabezpečenie ktorej je zmluvná pokuta dohodnutá a musí byť špecifikovaná samotná zmluvná pokuta, teda plnenie, ktoré bude poskytnuté veriteľovi v prípade porušenia zabezpečeného záväzku zo strany dlžníka. Zodpovednosť za porušenie povinnosti zabezpečenej zmluvnou pokutou je objektívna (§ 300 OBZ).

Z obsahu spisu a z vykonaného dokazovania je nesporné, že odporca v 1. rade ako zhotoviteľ diela sa dostal do omeškania. Z dodatku číslo 2, ktorý je súčasťou zmluvy, došlo k zmene termínu ukončenia diela z 15. 08. 1999 na 31. 07. 2000 (článok IV. číslo listu 22). Dielo je splnené jeho odovzdaním a z protokolu o odovzdaní a prevzatí stavby jednoznačne vyplýva, že došlo k omeškaniu zhotoviteľa diela v zmysle dohodnutých zmluvných podmienok a dielo bolo odovzdané zhotoviteľom a prevzaté objednávateľom až dňa 11. 02. 2002 (čl. 25).

Realizáciou navyiac prác, ktoré si dohodli zmluvné strany dodatkom č. 8, 9, nedošlo však k zmene termínu ukončenia diela. V článku XII. (záverečné ustanovenia), zmluvné strany si výslovne dohodli ako podmienku platnosti tejto zmluvy a jej dodatkov písomnú

formu. Preto námietky odvolateľa ohľadne doplnenia dokazovania o jednotlivé prílohy k schvaľovacím protokolom sú právne irelevantné, pretože tieto zmeny termínu plnenia neboli dohodnuté v zmysle zmluvných podmienok a schválené štatutárnymi orgánmi, ktoré sú oprávnené konať za zmluvné strany.

Keďže nedošlo k riadnemu splneniu zmluvného záväzku, vzniklo objednávateľovi diela právo na zmluvnú pokutu podľa článku IX. Zmluvy o dielo. Dohodnutá zmluvná pokuta spĺňa všetky zákonom stanovené podmienky a jej výška bola jednoznačne a zrozumiteľne určená, t. j. 200 000 Sk za každý deň omeškania s odovzdaním diela (čl. IX. bod 1.). Navrhovateľovi vznikol nárok požadovať od zhotoviteľa zmluvnú pokutu za celú dobu omeškania zhotoviteľa so splnením diela. Samotné zníženie zmluvnej pokuty na 44 mil. Sk zo strany navrhovateľa nespôsobuje jej neurčitost', resp. nezrozumiteľnosť a je to výslovne v právomoci objednávateľa znížiť zmluvnú pokutu, ak už došlo k porušeniu zmluvnou pokutou zabezpečeného záväzku.

Najvyšší súd Slovenskej republiky preto napadnutý rozsudok ako vecne správny podľa § 219 ods. 1 O. s. p.

O trovách odvolacieho konania rozhodol podľa ustanovenia § 142 ods. 1 a § 224 ods. 1 O. s. p. Keďže úspešnému navrhovateľovi nevznikli trovy, neboli mu priznané.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.

V Bratislave 29. júna 2009

**JUDr. Alena P r i e c e l o v á, v. r.
predsedníčka senátu**

Za správnosť vyhotovenia: M.